

משנה - דמאי - רע"ב

פרק א

פרק א - משנה א פרק א - משנה ב פרק א - משנה ג פרק א -
משנה ד

פרק ב

פרק ב - משנה א פרק ב - משנה ב פרק ב - משנה ג פרק ב -
משנה ד פרק ב - משנה ה

פרק ג

פרק ג - משנה א פרק ג - משנה ב פרק ג - משנה ג פרק ג -
משנה ד פרק ג - משנה ה פרק ג - משנה ו

פרק ד

פרק ד - משנה א פרק ד - משנה ב פרק ד - משנה ג פרק ד -
משנה ד פרק ד - משנה ה פרק ד - משנה ו פרק ד - משנה ז

פרק ה

פרק ה - משנה א פרק ה - משנה ב פרק ה - משנה ג פרק ה -
משנה ד פרק ה - משנה ה פרק ה - משנה ו פרק ה - משנה ז פרק
ה - משנה ח פרק ה - משנה ט פרק ה - משנה י פרק ה - משנה יא

פרק ו

פרק ו - משנה א פרק ו - משנה ב פרק ו - משנה ג פרק ו - משנה
ד פרק ו - משנה ה פרק ו - משנה ו פרק ו - משנה ז פרק ו -
משנה ח פרק ו - משנה ט פרק ו - משנה י פרק ו - משנה יא פרק
ו - משנה יב

פרק ז

א - משנה א פרק

הקלין שבדמאי. שהקלו חכמים על הפרות הללו הנזכרים במתניתין שלא לעשרן דמאי, לפי שחזקתן באים מן ההפקר, משום דלא חשיבי, ואית בהו תרי ספקי, ספק באים מן ההפקר ופטורים מן המעשר, ואפלו אם תמצא לומר שבאים מן השמור וחיבים במעשר, שמא נתעשרו. ודמאי הם התבואה והפרות הנלקחים מעמי הארץ שהם חשודים על המעשרות. והחבר הלוקח פרות מעמי הארץ צריך להפריש מהם תרומת מעשר ומעשר שני בלבד אם היא שנת מעשר שני {א}, אבל תרומה גדולה לא נחשדו עמי הארץ עליה לפי שהיא במיתה, ואין לה שעור שחטה אחת פוטרת כל הכרי, והכל נזהרים בה. ומעשר ראשון ומעשר עני אינו צריך להוציא מן הדמאי אף על פי שעמי הארץ חשודים עליהם, לפי שיכול בעל הפרות לומר ללוי או לעני הבאים לטל המעשרות, הבא ראיה שאין פרות הללו מעשרים וטל, דקימא לו בכל דוכתא המוציא מחברו עליו הראיה. אבל בתרומת מעשר ליכא למימר הכי, שהאוכל טבל שלא הורמו ממנו מתנות כהנה חב מיתה ומשום אסורא מפרישינו לה לתרומת מעשר {ב}, ומעשר שני נמי פדי שלא לאכלו בטמאה או שלא לאכלו חוץ לירושלים: **השיתין.** תאנים מדבריות: **והרימין.** פירש הערוך פולצרא"קי בלע"ז: **ועזרדין.** בערבי זערו"ד ובלע"ז סורבי"ש: **ובנות שוח.** תאנים לבנות המתגדלות משלש שנים לשלש שנים, ומתגדלים ביערים: **ובנות שקמה.** תאנה המרכבת בערמון: **ונובלות תמרה.** תמרים שאינם מתבשלין באילן ותולשין אותן ומניחים אותם זה על זה עד שיתבשלו. ויש אומרים נובלות תמרה תמרים שהפילתן הרוח קדם בשולן: **גפנים.** ענבים שמניחים אותן בגפן בסוף הבציר ובקשי מתבשלים: **הנצפה.** צלף שקורין קאיפרי"י בלע"ז: **האוג.** פרי אדם שקורין לו בלע"ז קורניאול"י. ורמב"ם אומר שהוא אילן שעושה כמין אשכולות אדמות אדמות וקורין לו בערבי סומא"ק. ולא היה זה הפרי חשוב ביהודה: **והחמץ.** בתחלה לא היה היין שביהודה מחמיץ לפי שהיו מביאים ממנו נסכים, וכל החמץ שביהודה לא היה בא אלא מן התמד, לפיכך החמץ שביהודה פטור. אבל לאחר שבטלו נסכים והחמץ בא מן היין, החמץ חב בדמאי אף ביהודה כמו בשאר מקומות: **והכסבר.** פזרע גד (שמות טז) תרגום ירושלמי

כְּסֵבֶר, כּוּלִיאַנְדֵר״וּ בְּלַע״ו: **דְּיוֹפְרָא**. שְׁטוּעֵן פְּרוֹתִיו שְׁנֵי פְעָמִים בְּשָׁנָה. דְּיו
 בְּלִשׁוֹן יָנוּן שְׁנַיִם: **שְׁקִמוֹנָה**. שֵׁם מְקוֹם: **הַמְסֻטְפוֹס**. שְׁנַתְּבִשְׁלוּ בְּאִילָן עַד
 שְׁנַתְּבִקְעוּ מֵאֲלִיהֶן. שְׁפָל אֱלוֹ חֲשׁוּבִים הֵן וְחִזְקָתָן שְׁאִין בָּאִין מִן הַהֶפְקֵר.
 וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק א - משנה ב

הַדְּמָאֵי אִין לֹו חֲמִשׁ. הַפּוּדָה {ד} מְעֵשֶׁר שְׁנֵי שָׁל דְּמָאֵי אִינוּ נוֹתֵן אֶת
 הַחֲמִשׁ, מְשׁוּם דְּרַב עַמִּי הָאֶרְץ מְעֵשְׂרִין הֵם. הֶלְכָּךְ קָרוּ דְּמַעְכַּב בְּדְאוּרִיתָא
 אִיתָא בְּדֶרְבָּנָן, חֲמִשׁ דְּלֹא מְעַכַּב בְּדְאוּרִיתָא יֹאכֵל: **וְאִין לֹו בְּעוֹר**. בְּסוּף
 שְׁלֹשׁ שְׁנַיִם, שְׁחֵיב לְבַעַר כָּל מְעֵשְׂרוֹתֵיו כְּדַכְתִּיב (דְּבָרִים כו) בְּעֵרְתִי הַקֹּדֶשׁ
 מִן הַבַּיִת, וְלֹא תִקְנוּהוּ רַבָּנָן בְּדְמָאֵי: **וְנֹאכֵל לְאוּנָן**. דְּמַעֲשֵׁר שְׁנֵי שָׁל וְדָאֵי
 אָסוּר לְאוּנָן כְּדַכְתִּיב (שָׁם) לֹא אֲכַלְתִּי בְּאוּנֵי מִמֶּנּוּ, וּמְעֵשֶׁר שְׁנֵי שָׁל דְּמָאֵי
 לֹא גָזְרוּ בּוּ: **וְנִכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וַיּוֹצֵא**. נִפְדָּה וְנֹאכֵל חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, מַה שְׁאִין
 כֵּן בְּוֹדָאֵי שְׁהַמְחִצוֹת קוֹלְטוֹת וְאִין יְכוּלִין לְפַדּוֹתוֹ וְלַהוֹצִיאֹו חוּץ לְחוּמָה
 לְאַחַר שְׁנִכְנַס, וּבְדְמָאֵי לֹא גָזְרוּ: **וּמֵאֲבָדִים מְעוּטוֹ בְּדֶרְכִים**. אִם הִיָּה מְעֵשֶׁר
 שְׁנֵי שָׁל דְּמָאֵי בְּדֶרְכִים בְּמְקוֹם גְּדוּדֵי חֵיָה וְלִסְטִים, אֶפְלוּ הִיָּה דְּבַר מְעֵט
 וְיִכּוּל לְהַבִּיאוֹ בְּלֹא טֶרַח וּבְלֹא הֶפְסֵד, אִינוּ חוֹשֵׁשׁ לֹו וּמִנִּיחַ אוֹתוֹ לְאַבְד
 בְּדֶרֶךְ בְּמְקוֹם שְׁהוּא שָׁם. וְרַמְבַּ״ם פִּרְשׁ שְׁאִם בְּשַׁעָה שְׁמוּלִיךְ מְעֵשֶׁר שְׁנֵי
 שָׁל דְּמָאֵי בִירוּשָׁלַיִם נֹאבְד מִמֶּנּוּ מְעֵט בְּדֶרֶךְ אִינוּ חוֹשֵׁשׁ לֹו, מַה שְׁאִין כֵּן
 בְּוֹדָאֵי שְׁצָרִיךְ שְׁיַעֲלֵהוּ כְּלוֹ אוֹ דְּמִיו וְלֹא יִפְסֵד מִמֶּנּוּ כְּלוּם בְּדֶרְכִים:
וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ לְעַם הָאֶרֶץ. לְאָכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם וְאֶף עַל פִּי שְׁהוּא חֲשׂוּד לְאָכְלוּ
 בְּטַמְאָה, מַה שְׁאִין כֵּן בְּוֹדָאֵי שְׁאִין מוֹסְרִים אוֹתוֹ לְעַם הָאֶרֶץ לְפִי שְׁאִינוּ
 נֹזְהֵר לְאָכְלוּ בְּטַהֲרָה: **וַיֹּאכֵל כְּנַגְדוֹ**. כְּנִגְדַּד מַה שְׁנִתְּנָן לְעַם הָאֶרֶץ לוֹקַח
 מִנְּכַסְיוֹ וְאוֹכֵל בְּטַהֲרָת מְעֵשֶׁר בִירוּשָׁלַיִם: **וּמַחֲלִילִים אוֹתוֹ כֶּסֶף עַל כֶּסֶף**.
 אִם יֵשׁ לֹו כֶּסֶף מְעֵשֶׁר שְׁנֵי שָׁל דְּמָאֵי וְהוּא צָרִיךְ לֹו יְכוּל לְחַלְלוֹ עַל כֶּסֶף
 חֲלִין, מַה שְׁאִין כֵּן בְּוֹדָאֵי, שְׁאִין מַחֲלִילִין כֶּסֶף עַל כֶּסֶף אֲלֵא בְּסֻלְעִים שָׁל
 שְׁנֵי מְלָכִים שְׁיִכּוּל לְחַלֵּל זֶה עַל זֶה אִם הַשְּׁנַיִם חָרִיף, אֲבָל שָׁל מְלָךְ אֶחָד לֹא
 דְּלֹאוּ דֶרֶךְ חֲלוּל הוּא, וּבְדְמָאֵי שְׂרִי: **כֶּסֶף עַל נַחֲשֵׁת**. אֶפְלוּ שְׁלֹא מִדְּחַק.
 אֲבָל שָׁל וְדָאֵי מִדְּחַק אִין, שְׁלֹא מִדְּחַק לֹא: **וַיִּחְזֹר וַיִּפְדָּה אֶת הַפְּרוֹת**.
 גְּרִסִּינָן, וְלֹא גְרִסִּינָן וּבִלְבָד שְׁיִחְזֹר וַיִּפְדָּה {ה}. וְהִכִּי קָאָמַר וְיִכּוּל לְחֹזֵר
 וְלְפַדּוֹת אֶת הַפְּרוֹת אִם יִרְצָה, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אִינוּ יְכוּל
 לְחֹזֵר וְלְפַדּוֹתָם אֲלֵא מְעַלָּה הַפְּרוֹת לִירוּשָׁלַיִם. וְהֶלְכָה כְּחֲכָמִים:

פרק א - משנה ג

הַלוֹקַח לְזֹרַע. לְקַח תְּבוּאָה לְזֹרְעָה פְּטוּר בְּדְמָאֵי, דְּאֱלוּ טַבֵּל וְדָאֵי אָסוּר
 לְזֹרַע: **וּלְבַהֲמָה**. לְקַח מִתְּחִלָּה לְהֵאָכִיל לְבַהֲמָה פְּטוּר מִן הַדְּמָאֵי. אֲבָל לְקַח
 מִתְּחִלָּה לְאָדָם וְנִמְלִיךְ עָלֶיהָ לְבַהֲמָה חֵיב לְעֵשֶׂר בְּדְמָאֵי: **וְקַמַח לְעוֹרוֹת**.
 לְעַבְד בּוּ עוֹרוֹת: **מִכְּזֵיב וּלְהֵלֵן**. כְּזֵיב הוּא סוּף הַמְּקוֹם שְׁכַבְשׁוּ עוֹלֵי בְּבֵל,
 וּמִשָּׁם וְלְהֵלֵן כְּבִשׁוּ עוֹלֵי מְצָרִים וְלֹא כְּבִשׁוּ עוֹלֵי בְּבֵל, וְלֹא נִתְחַיְבוּ בְּדְמָאֵי

אֵלֶּא הָאֲרָצוֹת שֶׁכָּבְשׁוּ עוֹלֵי בָּבֶל בַּלְבָּד, הִלְכָּד מִכְזִיב וְלַהֲלֹן פְּטוּר מִן הַדְּמָאִי וְלֹא חִישִׁינֵן שְׂמָא מִפְּרוֹת הָאֲרָץ שֶׁכָּבְשׁוּ עוֹלֵי בָּבֶל הוֹלִיכוּ לְשָׂם, שְׁחִזְקַת חוּצָה לְאֲרָץ פְּטוּר עַד שְׁיִוָּדַע לָךְ שֶׁהוּא חֵיב וְחִזְקַת אֲרָץ יִשְׂרָאֵל חֵיב, עַד שְׁיִוָּדַע לָךְ שֶׁהוּא פְּטוּר: **חֵלֶת עִם הָאֲרָץ**. שְׁתַּקֵּן לוֹ גַּבֵּל חֵבֵר {ו} וְרוּצָה לְתַנְּה לְכַהֵן חֵבֵר, פְּטוּר מִלְעֶשֶׁר: **וְהַמְדַמְעֵ**. עִם הָאֲרָץ שֶׁנִּפְלָה לוֹ סָאָה שֶׁל תְּרוּמָה לְפָחוֹת מִמָּאָה סָאִין שֶׁל חֶלְיוֹ, שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל מִדְּמַע כְּלוּמַר עֵרוּב תְּרוּמָה, וְנוֹתֵן הַכֹּל לְכַהֵן, פְּטוּר מִלְעֶשֶׁר דְּמָאִי: **וְהִלְקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר**. שְׁלַקַּח דְּמָאִי בְּמַעוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי, בֵּין בְּמַעוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנִי שֶׁל דְּמָאִי בֵּין בְּמַעוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנִי שֶׁל וְדָאִי, פְּטוּר מִלְעֶשֶׁר: **וְשִׁירֵי מִנְחוֹת**. שְׁהַקְמַץ לְמוֹזֵבַח וְהַשְׁיִרִים נֶאֱכָלִים לְכַהֲנִים, וְלֹא חִישִׁינֵן שְׂמָא הִבִּיא עִם הָאֲרָץ דְּבַר שְׂאִינוֹ מִתַּקֵּן {ח}: **שְׂמֹן עֵרֵב**. שְׂמֹן אֶפְרָסִמוֹן. וַיֵּשׂ מִפְּרָשִׁים שְׂמֹן זֵית מְעֵרֵב עִם מוֹר וְאֶהֱלוֹת וְבִשְׂמִים:

פרק א - משנה ד

מְעֵרְבִין בּוֹ. עֵרוּבֵי תַחֲוּמִין וְחֻצְרוֹת: **וּמִשְׁתַּתְּפִין בּוֹ**. שְׁתוּפֵי מְבוֹאוֹת, וְאִף עַל גַּב דְּלֹא חִזִּי לִיהֵ, מְגוּ דָאִי בְּעֵי מִפְקִיר לְנִכְסִיָּה הוּי עָנִי וְחִזִּי לִיהֵ, דְּהָא תַּנּוּ מֵאֲכִילִין אֶת הָעֲנִיִּים דְּמָאִי, הַשְׁתַּא נְמִי חִזִּי לִיהֵ: **וּמִבְּרִכִּין עָלָיו**. בְּרֶפֶת הַמְּזוּן {יא}: **וּמִזְמִינִין עָלָיו**. וְאִף עַל גַּב דְּאֶכֶל בְּעֵבְרָה, דְּלָאוּ עָנִי הוּא, מְגוּ דָאִי בְּעֵי מִפְקִיר לְנִכְסִיָּה וְהוּי עָנִי וְחִזִּי לִיהֵ: **וּמִפְרִישֵׁין אוֹתוֹ עֵרוּם**. כְּשֶׁבֵּא לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי יָכוֹל לְהַפְרִישׁ וְהוּא עֵרוּם, דְּלֹא בְּעֵי בְרוּכִי, דְּאֵלוּ בְּעֵי בְרוּכִי הָא בְּעִינֵן וְהִיא מִחֲנִיף קָדוֹשׁ (דְּבָרִים כג) וְלִיכָא: **בֵּין הַשְּׂמִשׁוֹת**. שֶׁל עֵרֵב שֶׁבֶת, דְּסַפֵּק חֲשִׁכָה מַעֲשָׂרִין אֶת הַדְּמָאִי וְאִין מַעֲשָׂרִין אֶת הַנְּדָאִי: **וְאִם הַקְּדִים מַעֲשֵׂר שְׁנִי לְרֵאשׁוֹן**. שֶׁהַפְּרִישׁ מַעֲשֵׂר שְׁנִי שֶׁל דְּמָאִי קָדָם שֶׁהַפְּרִישׁ מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן כְּדִי לְטַל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁבוּ, אִין בְּכַד כְּלוּם. מַה שְׂאִין כֹּן בְּנְדָאִי, דְּתַנּוּ כְּכֹל מִצְוֹתָדָא אֲשֶׁר צְוִיתַנִּי (שָׁם כו), הָא אִם הַקְּדִים מַעֲשֵׂר שְׁנִי לְרֵאשׁוֹן אִינּוּ יָכוֹל לְהַתְּנוּדוֹת: **הַגְּרָדִי**. הַאֲוֹרֵג: **חֵיב בְּדְמָאִי**. שְׁעַל גּוּפוֹ הוּא נוֹתֵנוּ, וְסִיכָה כְּשֶׁתִּיָּה: **וְשֶׁהַסּוֹרֵק**. הַצְּמֵר בְּמִסְרָק נוֹתֵן עַל הַצְּמֵר הוּי כְּשֶׁמֶן לְסוּף בּוֹ אֶת הַכְּלִים וּפְטוּר מִן הַדְּמָאִי:

פרק ב

פרק ב - משנה א

וְאֵלוּ דְּבָרִים. בְּכָל מְקוֹם. אֶפְלוּ מִכְזִיב וְלַהֲלֹן {א} אִם לְקַחֵן מֵעִם הָאֲרָץ, דְּבִגְדוּעַ שְׂמָאֲרָץ יִשְׂרָאֵל בָּאוּ דְּמִנְכְּרִי, שְׂאִין דְּגִנְמַתּוֹ אֵלֶּא בְּאֲרָץ יִשְׂרָאֵל: **וְהָאֲרָז שֶׁבְּחוּצָה לְאֲרָץ כָּל הַמְּשַׁתְּמֵשׁ מִמֶּנּוּ פְּטוּר**. אֶפְלוּ בְּאֲרָץ יִשְׂרָאֵל, דְּמִנְכֵר טְפִי וְלֹא אֶתִי לְאַחֲלוּפֵי בְּאֲרָז שֶׁל אֲרָץ יִשְׂרָאֵל. אֲבָל שְׂאֵר דְּבָרִים

הַנִּזְכָּרִים בְּמִתְנִיתֵינוּ אֵיכָּא מְנִיָּהוּ בְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל דְּדָמּוּ לְאוֹתָנוּ שְׁבַחוּצָה
לְאַרְצָא, אֶלְא דְּהִנְהוּ דְּחֻשִׁיבֵי שְׁדָרְדָּא לְנִשְׂאָם מִתּוֹדַ חֻשִׁיבוּתָנוּ לְמִקּוּמוֹת שְׂאִין
פְּיוּצָא בְּהוּ, בְּעוּ עֲשׂוּרֵי, דְּבִדְדוּעַ שְׁמֵאַרְצָא יִשְׂרָאֵל הוּ {ב}:

פרק ב - **משנה ב**

להיות נאמן. על המעשרות ולא יהיו פרותיו דמאי מכאן ואילך: **את שהוא לוקח.** על מנת למכר, דאלו על מנת לאכלל הא תנא רישא מעשר את שהוא אוכל: **ואת שהוא מוכר.** מפרות קרקעותיו: **על עצמו אינו נאמן.** שהרי הוא אוכל דבר שאינו מתקן {ד} כשהוא מתארח אצל עם הארץ. ורבי יהודה סבר שאינו מפסיד נאמנותו בכך. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ג - **משנה ג**

להיות חבר. לענין טהרות, דהינו פרוש, ויהיו בגדיו ומשקים שלו טהורים. ואפלו תלמיד חכם אינו נאמן לענין טהרות עד שיקבל עליו דברי חברות, אלא אם כן היה זקן ויושב בישיבה. והמקבל עליו דברי חברות צריך להרגיל עצמו שלשים יום ואחר כך יהיו בגדיו ומשקים שלו טהורים. ואין קבלת דברי חברות בפחות משלשה חברים, אלא אם כן היה המקבל תלמיד חכם שאין צריך בפני שלשה {ו}, ולא עוד אלא שאחרים מקבלים לפניו: **לח ויבש.** דאין מוסרים טהרות לעם הארץ, שאסור לגרם טמאה לחלין שבארץ ישראל: **ואין לוקח ממנו לח.** אבל יבש לוקח ממנו, שלא הכשר לקבל טמאה כל זמן שלא בא עליו משקה. ונאמן עם הארץ לומר הפרות הללו לא הכשרו {ז}, אבל אינו נאמן לומר הכשרו אבל לא נטמאו: **ולא יתארח אצל עם הארץ {ח}.** שלא יטמא ויבא ויטמא טהרות: **ולא מארחו.** לעם הארץ: **אצלו בכסותו.** דכסות עם הארץ טמאתו חמורה מטמאת עם הארץ עצמו, דחישנין שמה ישבה עליהן אשתו נדה, ובגדי עם הארץ מדרס לפרושים. אי נמי לכך אמרו לא מארחו אצלו בכסותו, דממגע עצמו יכול לזהר טפי ממגע כסותו: **אף לא יגדל בהמה דקה.** שאסור לגדל בהמה [דקה] בארץ ישראל, שלא ירעו בשדות אחרים: **ולא יהא פרוץ בנדרים.** שסופו לבא לידי חלול: **ולא יהא פרוץ בשחוק.** דשחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה: **ומשמש.** תלמידי חכמים בבית המדרש: **לא באו אלו לפלל.** דאין ענינם נוגע לטהרות. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ד - **משנה ד**

הנחתומים. נחתום חבר שלקח תבואה מעם הארץ שהיא דמאי לא חיבו אותו חכמים להפריש: **אלא כדי תרומת מעשר.** שהיא אחד ממאה, אבל לא מעשר שני, מתוך ששוטרי המלך ונוגשיו חובטים אותם בכל שעה ואומרים להם מכרו בזול לא הטריחו עליהם חכמים במעשר שני שטרחו

מְרַבֵּה שְׁצָרִיךְ לְאָכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם. וְדוֹקָא כְּשִׁמוּכָר לְחֵבֵר, שֶׁהַלּוֹקֵחַ יִפְרִישׁ מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי, אֲבָל אִם מוֹכֵר { י } לָעַם הָאָרֶץ חֵיב לְהַפְרִישׁ מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי קֶדֶם שְׂיִמְכֹר: **הַחֲנוּנִים**. שְׁמוּכָרִים מְעַט מְעַט בְּחֲנוּת, אֵינָן רְשָׁאִין לְמַכֵּר אֶת הַדְּמָאִי, הוֹאִיל וְהוּן מִשְׁתַּכָּרִים הַרְבֵּה, עָלֵיהֶם מְטָל לְתַקּוֹן. אִי נִמְי מִפְּנֵי שְׁרָגִילִין לְמַכֵּר לְתִינּוּקוֹת, שֶׁלֹּא יֵאָכְלוּ הַתִּינּוּקוֹת דְּבָר שְׂאִינוּ מְתַקְּוּ: **כָּל הַמְּשַׁפִּיעִים**. שְׁמוּכָרִים בְּשֹׁפֵעַ הַרְבֵּה בִּיחַד: **בְּמִדָּה גְּסָה**. לְקַמּוֹן מְפָרֵשׁ כְּמָה הִיא מִדָּה גְּסָה: **רְשָׁאִין לְמַכֵּר אֶת הַדְּמָאִי**. דְּרָךְ הַמוּכָרִים הַרְבֵּה בִּיחַד לְהוֹסִיף עַל הַמִּדָּה, וּלְכַד נִקְרָאוּ מְשַׁפִּיעִים, שֶׁעוֹשִׂין מִדָּה גְּדוּשָׁה וּמוֹסִיפִים עַל הַמִּדּוֹת. וּמִשּׁוּם הַכִּי לֹא הִטִּילוּ עָלֵיהֶם לְהַפְרִישׁ אֶת הַדְּמָאִי, אֶלָּא עַל הַלּוֹקֵחַ מֵהֶם: **סִיטוֹנוֹת**. הֵם הַסּוֹחָרִים הַגְּדוֹלִים הַקּוֹנִים וְתִבּוּאָה מִבְּעָלֵי הַתִּבּוּאָה וּמוּכָרִים אוֹתָהּ לְחֲנוּנִים בְּמִדָּה גְּסָה:

פרק ב - משנה ה

את שְׁדַרְכוּ לְהַמְדוּ בְּדָקָה וּמְדוּ בְּגָסָה. גְּרַסִּינָן: **טַפְלָה דְּקָה לְגָסָה**. וּפְטוֹר כְּשֶׁהוּא מוֹכֵר בְּגָסָה, וְלֹא אֲמַרִינָן כִּינּוֹן דְּדַרְכוּ לְמוֹד בְּדָקָה חֵיב אֶף כְּשִׁמוּדָד בְּגָסָה { יג }: **וּבְלַח דִּינָר**. מִדָּה שְׁיֵשׁ בָּהּ מָה שֶׁהוּא שׂוֹה דִּינָר. לְפִי שֶׁלֹּא הִיָּתָה מִדָּה יְדוּעָה לְלַח, שֶׁהַשַּׁעַר מִשְׁתַּנָּה תָּמִיד, לְכַד שְׁעָרוּ בְּדָמִים: **אֲכִסְרָה**. לֹא בְּמִדָּה וְלֹא בְּמִשְׁקָל אֶלָּא לְפִי הָאֲמָד, פְּטוֹר, דִּהְוִי כְּמוֹכֵר בְּגָסָה. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק ג

פרק ג - משנה א

מֵאֲכִילִין אֶת הָעֲנִיִּים דְּמָאִי. אֶפְלוּ הֵן חֲבָרִים. וְצָרִיךְ לְהוֹדִיעֵן, וְהַרוּצָה לְעֶשְׂרֵן יְעֶשְׂרֵן: **וְאֶת הָאֲכִסְנִיא**. חֵיל שֶׁל מְלָךְ יִשְׂרָאֵל הָעוֹבֵר מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וּמְטָל עַל בְּנֵי הַמְּקוֹם לְפָרְנֶסֶס, מֵאֲכִילִין אוֹתָם דְּמָאִי, בְּזָמַן שֶׁהִיא עוֹבֵרֶת, אֲבָל לָנוּ שֵׁם בְּלִילָה חֵיבִין לְתַקּוֹן { א }: **רַבָּן גַּמְלִיאֵל הִיא מֵאֲכִיל אֶת פּוֹעֲלֵיו דְּמָאִי**. עֲנִיִּים הִיוּ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל, דְּכִינּוֹן דְּחֵיב בְּמִזוֹנוֹתֵיהֶן נִמְצָא פּוֹרַע אֶת חוּבוֹ בְּדְמָאִי: **וְאֶת שְׂאִינוּ מֵעֶשֶׂר לְמֵעֶשֶׂר**. וְנוֹתְנִין לוֹ בִּיּוֹתֵר מִכְּדֵי מֵעֶשְׂרוֹתָיו, וְנִמְצָאוּ כָּל הָאָדָם אוֹכְלִים מְתַקְּוּ. וּבֵית שְׁמַאִי לְטַעֲמֵיהוּ דְּאֲמָרֵי אִין מֵאֲכִילִין אֶת הָעֲנִיִּים דְּמָאִי { ב }: **וְהַרוּצָה לְתַקּוֹן יִתְקוֹן**. שֶׁלֹּא הִתֵּר הַדְּמָאִי לְעֲנִיִּים אֶלָּא כְּשִׁאוּכְלִין אֲכִילָה אַחַת אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת, אֲבָל הַפְּרוֹת שְׂיָבְאוּ לְקֶדֶם חֵיבִים הֵם לְעֶשְׂרֵן דְּמָאִי. דִּיקָא נִמְי דְּקִתְנֵי מֵאֲכִילִין אֶת הָעֲנִיִּים דְּמָאִי וְלֹא תִנִּי הָעֲנִיִּים אוֹכְלִין דְּמָאִי. כְּדָ כְּתַב הַרְמְב"ם { ג }:

פרק ג - משנה ב

לחזם. לְכַרְת וּלְחַתֵּד. וְאִין לוֹ דוּמָה בְּמִשְׁנָה: **לְהַקֵּל מִמִּשְׁאוֹ**. שְׁלֵא יִכְבֵּד עָלָיו: **לֹא יִשְׁלִיךְ עַד שִׁיעֶשֶׂר**. שְׁמָא יִמְצָאִים עִם הָאָרֶץ וַיֹּאכֵל אוֹתָם כְּשִׂאיִנָּם מִתְקַנִּים, וְנִמְצָא נוֹתֵן מְכָשׁוּל. וְהֵי מִיֵּלֵי בִירְק הַנֶּאֱגָד, דְּאִי בְּשֵׁלֵא נֶאֱגָד אֶפְתִּי לֹא אֶתְחִיב בְּמַעֲשֵׂר {ד}: **הַלּוֹקַח יֵרֵק מִן הַשּׁוּק**. וְנִטְלַ אֶגְדוֹת יֵרֵק בְּיָדוֹ שְׁשׁוּמְתָן יְדוּעָה כְּדָ וְכָד אֶגְדוֹת בְּפִרוּטָה, וְלֵאחַר שְׁנִטְלָן נִמְלֵד עָלֵיהֶן לְהַחְזִירָן לְמוֹכֵר: **לֹא יַחְזִיר עַד שִׁיעֶשֶׂר**. וַיִּתֵּן לוֹ דְּמֵי הַמַּעֲשֵׂר שֶׁהוּא מִפְּרִישׁ, דְּמַכִּי אֲגַבְהִינְהוּ {ו} נַעֲשׂוּ שְׁלוֹ וְנִתְחַיֵּב עָלֵיהֶן לַעֲשֶׂרָן: **שְׂאִינוּ מַעֲשֵׂר אֲלֵא מִנִּין**. הַאי מַעֲשֵׂר הוּי פְּרוּשָׁא מְחָסֵר, כְּלוּמַר כְּבֵר קִנְהָ אוֹתָם בְּהַגְבָּהָה וְלֹא הִיָּה מְחָסֵר אֲלֵא לְמִנוּתָן, שְׁכֵבֵר הִיָּה יְדוּעָה כְּדָ וְכָד אֶגְדוֹת בְּפִרוּטָה: **הִיָּה עוֹמֵד וְלוֹקַח**. וְלֹא נִטְלָם בְּיָדוֹ וְלֹא הִגְבִּיהֶם: **טַעַן אַחַר**. מִשְׁאוֹי אַחַר שֶׁל יִרְקוֹת:

פרק ג - משנה ג

לֹא יִצְנִיעַ עַד שִׁיעֶשֶׂר. דְּאָסוּר לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ דְּבַר שְׂאִינוּ מִתְקָן: **שְׁלֵא יֵאבְדוּ**. וְלֹא נִתְפָּוּן לְזִכּוֹת בְּהֶן: **שְׂאִין אָדָם רִשְׁאִי לְמַכְרוֹ דְּמָאִי**. כְּגוּן בְּמַדְהָ דְקָה דְאֶמְרִינָן בְּפִרְקִין דְּלַעִיל: **לֹא יִשְׁלַח לְחִבְרוֹ דְּמָאִי**. בְּדָקָה, אֲבָל שׁוֹלַח לוֹ בְּגִסָּה כִּיּוֹן שְׁרִשְׁאִי לְמַכְרוֹ בְּגִסָּה: **רַבִּי יוֹסִי מֵתִיר**. לְשַׁלַּח לְחִבְרוֹ וְדָאִי אֶפְלוּ בְּדָקָה, וּבִלְבָד שְׂיֻדְעִיּוֹ. וּמוֹדָה רַבִּי יוֹסִי שְׁבַדְמָאִי אָסוּר בְּדָקָה. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק ג - משנה ד

לְטוּחַן כּוֹתִי. לְכוֹתֵי שְׁטוּחַן הַתְּבוּאָה: **הֲרִי הֵן בְּחִזְקָתָן**. דְּלֹא חֲשִׂידֵי שְׁמָא הֶחְלִיפוּ אֵלָיו הַמִּתְקַנִּים בְּאַחֲרִים שְׂאִינָן מִתְקַנִּין: **לְטוּחַן עוֹבֵד כּוֹכְבִים דְּמָאִי**. דְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים חֲשׂוֹד לְהַחְלִיף. וּלְבַתֵּר דְּאֶשְׁכַּחוּ יוֹנָה בְּרֵאשׁ הַר גְּרִיזִים לְכוֹתִים שְׁהִיוּ עוֹבְדִים אוֹתָהּ, כּוֹתֵי הֲרִי הוּא כְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים: **אֶצֶל הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים כְּפִרוּתֵיו**. וּפְרוֹת שְׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִים פְּטוּרִים {יב} מִן הַמַּעֲשֵׂר. וְרִישָׁא מִפְּנֵי שְׁדַרְדָּךְ בְּנֵי אָדָם לְהוֹלִיךְ קִפּוֹת רַבּוֹת שְׁל חֲטִים וּלְהַנִּיחֵן אֶצֶל הַטוּחַן חִישִׁינָן שְׁמָא נִתְחַלְפָה קִפָּה זֹו בְּקִפּוֹת אַחֲרוֹת שְׁל יִשְׂרָאֵל שְׁהֵן דְּמָאִי, אֲבָל פְּרוֹת לִיכָא לְמִימַר שְׁמָא הֶחְלִיפֵן בְּפִרוֹת שְׁל יִשְׂרָאֵל אֲלֵא שְׁמָא הֶחְלִיפֵן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּפִרוּתֵיו, לְפִיכָד הֲרִי הֵן כְּפִרוּתֵיו שְׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִים. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן סִבֵּר דְּאָף בְּפִרוֹת חִישִׁינָן שְׁמָא נִתְחַלְפוּ בְּבֵית הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּפִרוֹת שְׁל יִשְׂרָאֵל אַחַר, שְׁכָשֵׁם שְׂיִשְׂרָאֵל זֶה הַפְּקִיד פְּרוּתֵיו בְּיַד הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים כְּדָ יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמָא יִשְׂרָאֵל אַחַר מִן הַחֲשׂוּדִים עַל הַמַּעֲשֵׂרוֹת הַפְּקִיד גַּם כּוֹן בְּיָדוֹ וְנִתְחַלְפוּ אֵלָיו בְּאֵלוֹ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

פרק ג - משנה ה

פְּנֵדָקִית. שוֹמְרֵת הַפְּנֵדָק וְהוֹלְכֵי דְרָכִים מִתְאַכְסְנִים אֶצְלָהּ: **מַעֲשֵׂר אֵת שֶׁהוּא נוֹתֵן לָהּ.** דָּאִין חֵבֵר מוֹצִיא מִתַּחַת יָדוֹ דְּבַר שְׂאִינוּ מִתְקַן {יג}: **וְאֵת שֶׁהוּא נוֹטֵל מִמֶּנָּה.** דָּאָף עַל גַּב דְּעַם הָאָרֶץ אֵינוֹ חָשׂוּד לְהַחֲלִיף כְּדָאֲמַרְןָּ לְעִיל, הַפְּנֵדָקִית חָשׂוּדָה לְהַחֲלִיף שֶׁהִיא מִתְכַּוֶּנֶת לְטוֹבָה וְנוֹתֶנֶת מִשְׁלָה שֶׁהוּא יוֹתֵר יָפָה לְחֵבֵר, וְאוֹמְרֵת בְּלִבָּהּ רְאוּי שְׂאֲאָכִיל מִשְׁלֵי שֶׁהוּא חֵם וְיָפָה לְחֵבֵר וְאֵנִי אֶטֵל אֶת שְׁלוֹ הַקֶּר וְהַגְרוּעַ: **אֵין אֲנוּ אַחֲרָאִין לְרַמָּאִים.** כְּלוּמַר אֵין אַחֲרֵיּוֹת הַרַמָּאִים עֲלִינוּ לְשִׁמְרָם שְׁלֵא יֵאָכְלוּ דְּבַר שְׂאִינוּ מַעֲשֵׂר. לְפִיכֵךְ אֵינוֹ מַעֲשֵׂר מֵה שֶׁהוּא נוֹתֵן לָהּ, וְאִם תִּקְחֶנּוּ הַפְּנֵדָקִית לְעֶצְמָהּ וְתֵאָכְלוּ כְּשְׂאִינוּ מִתְקַן אֵין לְחֵבֵר מִזֶּה כְּלוּם, וְאֵינוֹ מַעֲשֵׂר אֲלֵא מֵה שֶׁהוּא נוֹטֵל בְּלִבָּד. וְרַבֵּי יוֹסִי סָבַר דְּלַגְזֹל הִיא מִתְכַּוֶּנֶת {יד}, וְאֵין הִלְכָה כְּרַבֵּי יוֹסִי:

פרק ג - משנה ו

הַמִּתְקַלְקֵל. פֶּת אוֹ תִבְשִׁיל שֶׁנִּתְקַלְקֵל: **אָמַר רַבִּי יְהוּדָה.** בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּרֵשׁ דְּקַמִּיתָא נְמִי מִלְתִּיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא. וְהֵכִי קָאָמַר מִפְּנֵי שֶׁהִיא חָשׂוּדָה לְהַחֲלִיף אֵת הַמִּתְקַלְקֵל, דְּבַרֵּי רַבִּי יְהוּדָה, שְׂרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר רוֹצֵה הִיא בְּתַקְנֵת בִּתְהָ וְכוּ': **בְּנוֹתֵן לְחֵמוֹתוֹ שְׂבִיעִית.** בְּנוֹתֵן לָהּ לְאֵפוֹת וּלְבִשָׁל בְּשִׁנָּה הַשְּׂבִיעִית: **שְׂאִינָה חָשׂוּדָה לְהֵאָכִיל אֵת בִּתְהָ שְׂבִיעִית.** דְּחַמִּירָא לְהוּ שְׂבִיעִית וְאֶפְלוּ אִם יִתְקַלְקֵל לֹא תִחֲלִיפֶנּוּ בְּפִרוֹת שְׂבִיעִית. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק ד

פרק ד - משנה א

הַלּוֹקַח פְּרוֹת. בְּשֶׁבֶת יֹאכֵל עַל פִּיּוֹ. דְּאֵימַת שֶׁבֶת עָלָיו, שְׁמִתִּירָאִים לְעֵבֵר עֲבָרָה וּלְשִׁקֵּר בְּשֶׁבֶת יוֹתֵר מִבְּחָל: **תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דִּמְאִי.** לְהֵכִי נִקְטַת תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, דְּעַמֵּי הָאָרֶץ נִחְשָׁדוּ עָלֶיהָ דְּסַבְרֵי אֵינָהּ בְּמִיתָה כָּל זְמַן שְׁלֵא הִפְרֵשׁ מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, אֲבָל תְּרוּמָה גְדוּלָה לֹא נִחְשָׁדוּ עָלֶיהָ. וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר הִנָּיָא אֶחָד מִמָּאָה, וּכְשִׁחֲזָרָה לְמִקוּמָהּ לְפָחוֹת מִמָּאָה חֲזָרָה וּמִדְּמַעַת: **שׂוֹאֵלוֹ וְאוֹכֵל עַל פִּיּוֹ.** דְּמֵאֲחַר שֶׁנִּקְרָא לָהּ שֵׁם תְּרוּמָה אֵימַת דְּמוּעַ עַל עַם הָאָרֶץ וְיֵרָא לְשִׁקֵּר. וְהִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁזוּרִי:

פרק ד - משנה ב

הַמִּדִּיר אֵת חֵבְרוֹ שֶׁיֹּאכֵל עִמוֹ. דְּאָמַר לִיהּ קוֹנָם מֵה שְׂאֵתָה נִהְנֶה לִי {ז}

אם אין אתה סועד אצלי: **שבת הראשונה**. של סעדת נשואין לבחור
שנשא בתולה התירו לו לאכל עמו משום איבה:

פרק ד - משנה ג

אין צריך לקרות שם למעשר עני של דמאי. דלא נחשדו עמי הארץ על
מעשר עני, שהם יודעים שפרות הטבולים למעשר עני הם במיתה,
ומפרישים אותו ולוקחים אותו לעצמן: **וחכמים אומרים**. אף על פי כן
קורא לו שם, שהרי אינו מפסיד כלום בזה {ט}, דאינו צריך להפריש ולתן
לעני משום דעני הוי בזה מוציא מחברו והמוציא מחברו עליו הראיה:

פרק ד - משנה ד

מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי. שאמר תרומת מעשר שאני חיב
להפריש מכרי זה יהא מנח בצפוניו או בדרומו, ולא הפרישה. ותרומת
מעשר של דמאי דנקט לפי שהישראל קורא לה שם ונותנה לכהן ולוקח
המעשר לעצמו, אבל תרומת מעשר של ודאי אין הישראל קורא לה שם
אלא הוא נותן מעשר ללוי והלוי מפריש תרומת מעשר ונותנה לכהן: **לא
יטלם**. כדי לתנם לכהן {יב} או לעני שבחצר ושבמבוי, שאסור לתן
מתנות לכהן ולעני בשבת. אבל בלמודים לאכל אצלו כלומר הרגילין
לאכל על שלחנו שרי, ובלבד שיודיעם שהם של תרומת מעשר או של
מעשר עני, שאם אינו מודיעם והם סבורים שמשלו הוא מאכילם הנה
ליה כמאכיל אורחיו תרומה ומעשרות, שהוא אסור:

פרק ד - משנה ה

אינו נאמן. דאפלו ימצא שלקח ממני שאינו נאמן מצי לאשתמוטי ולומר
בעיני הנה נאמן. אבל כי אמר ליה מאיש פלוני לא מצי לאשתמוטי דהא
אינו רשאי לקח מאחר:

פרק ד - משנה ו

איש פלוני נאמן הרי זה נאמן. אף על גב דלא היה ראוי להאמינו כיון
שהוא עצמו חשוד, קלא היא שהקלו באכסנאי משום חיי נפש. ודוקא
כשאין מכיר אדם שם אבל אם מכיר אדם שם, לא יטל אלא מן הממחה:
מי פאן מוכר ישן. שירא שפא יאכילוהו חדש קדם שיקרב העמר. ורב
עמי הארץ אין חשודים על החדש והוי כדמאי דרב עמי הארץ מעשרים
הו, הלכך לא החמירו עליהן כל כך דנימא שהם גומלים חסד זה לזה,
תעיד אתה עלי ואני אעיד עליך:

פרק ד - משנה ז

החמרים. המביאים תבואה ממקום הזול למקום היקר: **אין נאמנים.** דודאי גומלים זה את זה ומשבח של חברו בעיר זו כדי שישבח חברו את שלו בעיר אחרת: **רבי יהודה אומר נאמנים.** הואיל ורב עמי הארץ מעשרים הן, בדמאי הקלו משום חייהן של בני העיר, שיהיו מוכרי תבואה ופרות רגילין לבא שם {טז}. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ה

פרק ה - משנה א

הלוקח מן הנחתום. כשהנחתום מוכר במדה גסה הלוקח ממנו חייב לתקן מה שהוא לוקח, והנחתום פטור. והא דתנן לעיל בפרק ב' שהנחתומים חייבים להפריש כדי שעור תרומת מעשר וחלה, התם מירי במוכר במדה דקה, שמפני שהוא משתכר הרבה הטילו עליו לעשר, אי נמי מפני התינוקות שלוקחים ממי שמוכר בדקה כדי שלא יאכלו טבלים הטילו עליו לתקן. מדה גסה ודקה מפרשים לעיל סוף פרק ב': **נוטל כדי תרומת מעשר.** דהינו אחד ממאה, וכדי חלה אחד מארבעים ושמנה. ולא שיפרישם מן הכפר שלקח מן הנחתום, אלא קובע להם מקום ומניחם מחברים במקומם: **אחד ממאה ממה שיש כאן.** מכל מה שיש כאן משמע, אף עם כדי שעור חלה שהפריש, עשוי מעשר, ונמצא מפריש מעשר אף מן החלה: **ושאר מעשר.** דהינו עוד תשעה סמוך לו, הרי קבע מקום לכל המעשר, ואותו האחד שקראתי לו שם מעשר תחלה עשוי תרומת מעשר על התשעה הסמוכים לו: **והשאר חלה.** אחד מארבעים ושמנה שהפרישתי חלה: **ומעשר שני בצפון או בדרומו.** קובע לו מקום ואחר כך מחלו, ואינו צריך להוסיף חמש:

פרק ה - משנה ב

נוטל אחד משלשים ושלש ושלש. הינו שליש ממאה. וסאה שנוטל יש בה שלשה שלשים, שנים מהן לתרומה שהיא תרי ממאה ואחד לתרומת מעשר שהיא אחד ממאה. ואומר על אותה סאה שנטל, אחד ממאה שיש כאן בין הכל, דהינו שליש אותה סאה: **הרי הוא בצד זה חליון.** פרוש ישאר חליון כמו שהוא עתה בטבלו בצד שני שלשים שעמו, והשאר דהינו שני שלשים והיו תרומה על הכל: **מהחליון שיש כאן.** דהינו השלש שאמרתי עליו שישאר חליון. הרי זה בצד זה מעשר: **ושאר מעשר.** דהינו עוד תשעה סמוך לשלש זה, אותם עשרה שלשים יהיו מעשר על המאה שלשים. ולא דוקא עשרה אלא מעט פחות כפי המגיע לשנים של תרומה: **זה שעשיתי מעשר.** הינו השלש שקרא עליו שם מעשר תחלה עשוי תרומת

מעֵשֶׁר עַל תְּשׁוּעָה הַשְּׁלִישִׁים. וְלֹא שְׁלִישׁ שְׁלֵם אֲלֵא חֶסֶר דְּבַר מְעַט, וְלִהְיֵי קֹאֲמֵר מִהַחֲלִין שְׁיֵשׁ כְּאִן דְּמִשְׁמַע וְלֹא כָּל הַחֲלִין. וּמִתְנִיתִין אֲתִיָּא כְּאֲבָא אֶלְעָזָר בֶּן גּוֹמֵל דְּאָמַר בְּסוּף פְּרָק כָּל הַגֵּט (גֵּטִין לֵא). כְּשֵׁם שְׁיֵשׁ לוֹ לְבַעַל הַבֵּית רְשׁוּת לְתַרְס תְּרוּמָה גְדוּלָּה כְּדֵי יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְתַרְס תְּרוּמַת מְעַשֶּׁר. וְאִיהוּ נִמְי שְׁרִי לְהַפְרִישׁ תְּרוּמַת מְעַשֶּׁר בְּאִמְדָּא {ה} בְּעִין יָפָה בְּפִרְק כָּל הַמְנַחֲוֹת בְּאוֹת מְצָה (מְנַחֲוֹת דְּף נד : נה.). הַלְכָּךְ אוֹתוֹ שְׁלִישׁ שֶׁהוּא מְפָרִישׁ מְשָׁלֵם, אִף עַל פִּי שְׁהִיָּה רְאוּי לְהִיּוֹת חֶסֶר מְעַט, בְּעִין יָפָה הוּא מְפָרִישׁ וְשְׁרִי :

פרק ה - משנה ג

וּמִן הַצּוֹנְנֵת עַל הַחֲמָה. אִף עַל פִּי שֶׁהוּא מְעַשֶּׁר מִן הָרַע עַל הַיָּפָה, סִבַּר לֵה כְּרַבִּי אֶלְעָאִי דְאָמַר (קְדוּשִׁין מו:) הַתּוֹרָם מִן הָרַע עַל הַיָּפָה תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, וּבְדַמְאִי הַתִּירוֹ אֶפְלוֹ לְכַתְחֻלָּה: **וְאֶפְלוֹ מִדְּפוּסִים הַרְבֵּה.** וְלֹא חִישִׁינָן שְׁמָא אֲתַמּוּל קִנְהַ הַנְּחֻתוֹם תְּבוּאָה מִמֵּי שֶׁהוּא מְעַשֶּׁר וְהִיּוֹם מִמֵּי שְׁאִינוּ מְעַשֶּׁר וְנִמְצָא מְפָרִישׁ מִן הַפְּטוֹר עַל הַחַיּוּב, דְּנִחְתּוּם מִחַד גְּבָרָא זָבִין, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מִדְּפוּסִים הַרְבֵּה: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר.** כְּשִׁשְׁנֵיהֶם שֶׁל אֶמֶשׁ אוֹ שְׁנֵיהֶם שֶׁל הַיּוֹם מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי מֵאִיר דְאֶפְלוֹ מִדְּפוּסִים הַרְבֵּה שְׁרִי, דְלֵא חִישׁ לְדְפוּסִים {ז}. אֲבָל אַחַד שֶׁל אֶמֶשׁ וְאַחַד שֶׁל הַיּוֹם אֶפְלוֹ מִדְּפוּסִים אַחַד אֶסֶר, שְׁאִנִּי אוֹמֵר וְכוּי: **רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסֵר בְּתְרוּמַת מְעַשֶּׁר.** דְאֶפְלוֹ שְׁנֵיהֶם שֶׁל הַיּוֹם אוֹ שֶׁל אֶמֶשׁ, כִּיּוֹן דְּבִשְׁנֵי דְפוּסִים הוּא אֶמְרִינָן מִתְרִי גְבָרִי זָבִין אֶת הַתְּבוּאָה, וְשְׁמָא הָאֶחָד עֶשֶׂר וְהָאֶחָד לֵא, וְנִמְצָא מְפָרִישׁ מִן הַפְּטוֹר עַל הַחַיּוּב: **וּמִתִּיר בְּחֻלָּה.** דְּבַחֲלָה כְּלִי עֲלֵמָא מוֹדוֹ אֶפְלוֹ שֶׁל אֶמֶשׁ בְּשֶׁל הַיּוֹם וְאֶפְלוֹ מִשְׁנֵי דְפוּסִים, דְאִי נִמְי מִתְרִי גְבָרִי זָבִין לֹא חִישִׁינָן, שְׁהִרִי אֶצֶל הַנְּחֻתוֹם מִתְחַיְבָה בְּחֻלָּה, שֶׁהוּא גִלְגַּל אֶת הָעֶסֶה. וְהִלְכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן:

פרק ה - משנה ד

פְּלִטָר. הוּא הַלּוּקָח מִן הַנְּחֻתוֹמִים כְּכָרוֹת הַרְבֵּה בְּבַת אַחַת וּמוֹכְרָן אַחַר כְּדֵי בְשׁוּק אַחַד אַחַד: **מְעַשֶּׁר מִכָּל דְּפוּס וּדְפוּס דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר.** דְּסִבִּירָא לִיהַ לְרַבִּי מֵאִיר פְּלִטָר מִתְרִי תִלְתָּא נְחֻתוֹמִי זָבִין, וְאִנּוּ אוֹמְרִים דְּפוּס זֶה קִנְהַ מִנְחֻתוֹם אַחַד וְהַשְּׁנֵי מִנְחֻתוֹם אַחַר. וְרַבִּי יְהוּדָה סִבַּר פְּלִטָר מִחַד נְחֻתוֹם זָבִין, וְאִף עַל פִּי שֶׁהֵם מִשְׁנֵי דְפוּסִים כְּלָן מִנְחֻתוֹם אַחַד הוּן, הַלְכָּךְ אִם כְּלָן מְשָׁל אֶמֶשׁ אוֹ מְשָׁל הַיּוֹם מְעַשֶּׁר מֵאַחַד עַל הַכָּל, כְּדִין נְחֻתוֹם: **מִנְפּוּל.** קוּנְהַ מִן פְּלִטְרִין הַרְבֵּה וּמוֹכֵר לְאַחֲרִים, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא רְגִיל לְקִנּוֹת מֵאֲנָשִׁים הַרְבֵּה הַלּוּקָח מִמֵּנּוּ מְעַשֶּׁר עַל כָּל אַחַד וְאַחַד. וְהִלְכָה רַבִּי יְהוּדָה:

פרק ה - משנה ה

הלוקח מן העני. המחזר על הפתחים: **פלחי דבלה.** חתיכות של דבלה: **בולל ונוטל.** דורס התמרים או הגרוגרות ומערבן יחד, והן נבללים ומתערבים, ונמצא מפריש מן החיוב, דקסבר יש בלילה בדבר היבש. אבל פרוסות של לחם ופלחי דבלה אין נבלליו, ואתי לאפרושי מן הפטור על החיוב: **בזמן שהמתנה מרבה.** בזמן שהכל נותנין מתנה מרבה, שכל המתנות שוות, אז מועלת בלילה: **אבל בזמן שהמתנה מעטת.** כלומר שמתנה אחת מעוטה מחברתה, לא מהנא בלילה, דדלמא כל חד וחד לא מתרמי דידיה, וחישינן שפא מן הרב מפריש על המעט. כד נראה פרוש משנה זו בירושלמי {י}:

פרק ה - משנה ו

סיטון. סוחר הלוקח תבואה מבעלי בתים הרבה ביחד ומוכר לאחרים במדה גסה: **לא יעשר מזה על זה.** דשפא מה שלקח ממנו בשניה מאדם אחר קנאו, ואתי לאפרושי מן הפטור על החיוב: **ואפלו מאותו הסוג.** כלומר מאותה קפה. ודומה לו במסכת כלים (פרק טז משנה ג) הסוגים הגדולים: **ואפלו מאותו המין.** דשניהם שחמתית או שניהם לבנה. ואם אמר הסיטון דמאדם אחד קנה, נאמן:

פרק ה - משנה ז

מעשר מזה על זה. דכלו מעשר או פלו אינו מעשר. ובלבד שיהיה ממין אחד ובתוך שנתו, שאין תורמין משל שנה זו על [של] שנה אחרת: **ומגנות אחרות מעשר מכל אחת ואחת.** דבעלי הגנות שפא זה עשר וזה לא עשר:

פרק ה - משנה ח

משני מקומות. ששני המוכרים הודיעוהו שהוא טבל: **אלא לצרף.** כגון שנתערב לחברו חלין מעטין בטבל מרבה, שאין לטבל זה תקנה עד שיעשר עליו ממקום אחר {יג}. ודוקא לחבר {יד} מתר למכר טבל, אבל לא לעם הארץ. ועם הארץ שנתערב לו חלין בטבל כיצד הוא עושה, הולך אצל חבר והוא לוקח לו טבל ממקום אחר ומעשר לו:

פרק ה - משנה ט

משל ישראל על של עובד פוכבים. האי תנא סבר אין קנין לעובד פוכבים בארץ ישראל להפקיע מן המעשר, ורבי מאיר היא, ואינה הלכה, דקימא לו יש קנין לעובד פוכבים בארץ ישראל להפקיע מן המעשר דכתיב (ויקרא כה) והארץ לא תמכר לצמיתות, הא אם נמכרה צמותה היא

{ טו } : **על של פותים**. פרות הפותים ודאי טבל מוכרין אותן. דאף על פי דכשאוכלין פרותיהן עשורי מעשרי, כשמוכרין אינן מעשרין, דלא חישי על לפני עור לא תתן מכשול { טז } : **רבי אלעזר אוסר משל פותים על של פותים**. דזמנין דמעשר לנפשיה ונמלך ומוכרו, ושפא האחד מעשר והאחד לא, ונמצא מפריש מן הפטור על החיוב { יז }. ובזמן הזה הפותים עשאום פעובדי כוכבים גמורים לכל דבריהם:

פרק ה - משנה י

עציץ נקוב. כלי שמשמין בתוכו עפר וזרעים בו, אם נקוב כדי שרש קטן שהוא פחות מכזית הרי הוא כארץ ופרותיו טבל גמור דאורייתא: **תרם מן הארץ**. אפלו לכתחלה נמי מצי לתרם, ומשום סיפא נקט לשון דיעבד: **תרומה ויחזר ויתרם**. דמן הפטור על החיוב הפריש ולא תרומה היא, הלכך יחזר ויתרם, ומכל מקום כיון שקרא לה שם תרומה נותנה לכהן דלא ליתי לזלוילי בתרומה. ואין צריך להוציא עליה תרומה ומעשר כמו בסיפא, משום דמדאורייתא לאו טבל הוא, אבל מן הנקוב על שאינו נקוב דמן החיוב על הפטור הפריש, התרומה הויא טבל דאורייתא { יח }, הלכך לא יאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות:

פרק ה - משנה יא

מן הדמאי על הדמאי. דלמא האי מעשר והאי לא מעשר: **תרומה**. ואין צריך לתקן את התרומה כיון דספק הוא ורב עמי הארץ מעשרים הן: **מן הודאי על הדמאי תרומה ולא תאכל**. דהוי דומיא דמפריש מן הנקוב על שאינו נקוב מן החיוב על הפטור, שאם הדמאי מעשר נמצאת התרומה טבל דאורייתא, הלכך לא תאכל:

פרק ו

פרק ו - משנה א

המקבל שדה. למחצה לשליש ולרביע כדרך האריסין: **חולק לפנייהם**. ואינו צריך לעשר { א } חלק בעל השדה, אבל מניח לפנייהם חלק שכר הקרקע כשאינו מעשר, ולא חיבו חכמים למקבל שיעשר על חלקו של בעל השדה ויתן לו מה שפסק עמו כשהוא מעשר, מפני ישוב ארץ ישראל, כדי שלא ימנעו מלקבל השדות באריסות: **החוכר**. מקבל השדה בדבר קצוב, כך וכך כורין לשנה, בין שהיא עושה הרבה בין שהיא עושה מעט: **תורם ונותן לו**. אבל לא מעשר, דכל חוכר על מנת כן יורד לשדה שיתן לו חכירותו מפרות הגדלים בשדה בטבלם, ומיהו משום דאין להשקות

הַתְּרוּמָה, דָּאֵי אֶפְשָׁר לַגְרוֹן שְׁתַּעֲקֹר אֶלָּא אִם כֹּן נִתְרַמָּה, מִשּׁוּם הִכֵּי תוֹרַם וְנוֹתֵן לוֹ, וּמִסְתַּבֵּר דְּמִנְכָּה לוֹ הַתְּרוּמָה מִחֲכִירוֹתוֹ, דְּמֵאֵי שְׁנָא תְּרוּמָה מִמַּעֲשֵׂר: **אָמַר רַבִּי יְהוּדָה.** אֵימַתִּי סָגִי לְחוֹכֵר שְׂיִתְרָם לְבַד וְאִינוּ מַעֲשֵׂר, כְּשֶׁנוֹתֵן לוֹ חֲכִירוֹתוֹ מֵאוֹתָהּ שְׂדֵה וּמֵאוֹתוֹ הַמִּין {ג}. אָבֵל אִם נָתַן לוֹ מִשְׂדֵּה אַחֲרַת אֶף מֵאוֹתוֹ הַמִּין, אוֹ מִמִּין אַחַר אֶף מֵאוֹתָהּ שְׂדֵה, כְּגוֹן שְׂזָרַע מִקְצֵת הַשְּׂדֵה מִין אַחַר כְּשַׁעוֹר חֲכִירוֹתוֹ, חֵיב אֶף לַעֲשֹׂר, דְּדָמֵי לְפוֹרַע חוּבוֹ. אִי נָמִי אֵין דַּעַת [הַמַּחְכִּיר] לְקַבֵּל פְּרוֹת טְבוּלִים אֶלָּא כְּשֶׁפוֹרַע לוֹ מֵאוֹתָהּ שְׂדֵה וּמֵאוֹתוֹ הַמִּין:

פרק ו - משנה ב

הַחוֹכֵר שְׂדֵה מִן הָעוֹבֵד פּוֹכְבִּים. קִנְס קִנְסוֹ חֲכָמִים לְחוֹכֵר שְׂדֵה מִן הָעוֹבֵד פּוֹכְבִּים שְׂיֵהָא מַעֲשֵׂר מַה שְּׁנוֹתֵן לוֹ, כְּדִי שְׁלֵא יְהֵא שׁוּם יִשְׂרָאֵל חוֹכֵר שְׂדֵה מִמֶּנּוּ וְתִשְׁאַר בּוֹרָה בְּיָדוֹ, וּמִתּוֹךְ כִּךְ יִצְטָרֵךְ לְמַכְרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּדָמִים מַעֲטִים {ד}. וּבְמִקְבֵּל בְּאַרְיִסוֹת לֹא קִנְסוֹ, שְׂיוֹתֵר חֲפֵץ הָעוֹבֵד פּוֹכְבִּים בְּחֲכִירוֹת מִבְּאַרְיִסוֹת: **שְׂדֵה שֶׁל אֲבוֹתָיו.** שְׁנִזְלָה הָעוֹבֵד פּוֹכְבִּים מֵאַבוֹתָיו, וְקִנְסוּהוּ שְׂיִצְטָרֵךְ לַעֲשֹׂר כְּדִי שְׂיִדְחֵק עַצְמוֹ וְיִקְנֶנָּה מִן הָעוֹבֵד פּוֹכְבִּים, שְׂמִתּוֹךְ שְׂהֵיא חֲבִיבָה עָלָיו שְׂהֵיִתָּה שֶׁל אֲבוֹתָיו לֹא יִנִּיחַ לְקַבֵּלָה מִן הָעוֹבֵד פּוֹכְבִּים בְּיוֹתֵר מִן הָרְאוּי לָהּ, וְכִשְׂיִכְבֵּד עָלָיו הַמַּעֲשֵׂר יִקְנֶנָּה. וְכֹותִיָּה דְרַבִּי יְהוּדָה קִימָא לָן, דְּלֹא פְּלִיג תִּנָּא קִמָּא עָלֶיהָ:

פרק ו - משנה ג

כָּשֶׁם שְׂחוֹלְקִין בְּחֵלִין כִּךְ חוֹלְקִים בְּתְרוּמָה. כְּשֶׁנוֹטֵל בְּעַל הַשְּׂדֵה מְחַצָּה וְשְׁלִישׁ וּרְבִיעַ מִמָּה שְׂהוֹצִיאָה הַשְּׂדֵה נוֹטֵל גַּם כֹּן מְחַצָּה וְשְׁלִישׁ וּרְבִיעַ מִן הַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשָׂרוֹת הַמוּטְלוֹת עָלֶיהָ וְנוֹתֵן הוּא לְכָל כְּהֵן וְלוֹי שְׂיִרְצָה: **אֶף הַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלֵהֵן.** אִם הַמְקַבֵּל כְּהֵן כָּל הַתְּרוּמָה שְׁלוֹ, וְאִם לוֹי הוּא כָּל הַמַּעֲשֵׂר שְׁלוֹ: **שְׁעַל מִנֵּת כֹּן.** יָרְדוּ לְקַבֵּל שְׂדֵה זוֹ בְּאַרְיִסוֹת. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֶלְיַעֲזָר, דְּאֶף עַל גַּב דְּעַל מִנֵּת כֹּן יָרְדוּ בְּמָה קִנּוּ {ה}:

פרק ו - משנה ד

הַמַּעֲשָׂרוֹת לְבַעֲלִים. בְּהָא אֶפְלוּ רַבָּנָן דְּפְלִיגֵי עָלֶיהָ דְרַבִּי אֶלְיַעֲזָר מוֹדוֹ, דְּכִינּוֹן דְּשְׂדֵה שְׁל בְּעָלִים מְקוּם מַעֲשֵׂר שְׂיִוְרֵי שְׂיִרְיָה: **הַקְּרָתָנִי.** לְשׁוֹן קְרָיָה, כְּלוּמַר הָאִישׁ הַיּוֹשֵׁב בְּקְרָיָה בְּכַפְרִים. שְׁכֹן דְרָךְ בְּגֵי הַכַּפְרִים לְקַבֵּל שְׂדֵה מִבְּנֵי הַכַּפְרִים: **יְכוּל הוּא הַקְּרָתָנִי וְכוּ.** הַלְכָךְ כָּל אֶחָד נוֹטֵל חֵלְקוֹ בְּמַעֲשֵׂר שְׁנִי. וְכוּ הַלְכָּה:

פרק ו - משנה ה

המקבל זיתים לשמן. ישראל שקבל זיתים מפהו או מלוי {ז}: כשם שחולקין בחלין כף חולקים בתרומה. ואף על גב דלעיל לבעלים, הכא שאני דלא קבל קרקע אלא אילנות, ורבנן לא עבדי זיתים {ח} כקרקע: או למחצית שכר. שימכר השמן ויחלקו הרוח לאמצע: המעשרות לבעלים. דרבי יהודה עביד זיתים כקרקע. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ו - משנה ו

לא ימכר אדם זיתיו. זיתים שנתלשו מן האילן ולא הכשרו לקבל טמאה, כגון שעדין לא הזיעו זעת המעטן שהיא מכשירתן לקבל טמאה: אלא לחבר. לפרוש המחזק לטהרות, ולא ימכרם למי שאינו חבר, שלא ידרוך אותם בטמאה: אף למעשר. אף למי שלא קבל עליו אלא לעשר אבל לא קבל עליו להיות מחזק לטהרות יכול למכרם, דכיון דאפתי לא הכשרו אמור שמא יאכלם קדם שיזיעו. ואף על גב דרב זיתים אין עומדין לאכלן כף, בעלילה כל דהו דמצינן לתלות תלינן. ורמב"ם מוקי פליגתיהו דבית שמאי ובית הלל, דבית שמאי סברי אסור לגרם טמאה לחלין שבארץ ישראל, ובית הלל סברי מתר לגרם טמאה לחלין שבארץ ישראל: וצנועי בית הלל. ותיקון המדקדקים במצות שהיו בבית הלל:

פרק ו - משנה ז

אחד מעשר. נאמן על המעשרות: ואחד אינו מעשר. אינו נאמן על המעשרות: המעשר מעשר את שלו. מתקן החצי מכל מה שגדל בכרם של שניהם: וחלקו בכל מקום שהוא. בירו שלמי מפרש דהכי קאמר, וחלקו של חברו דהינו של זה שאינו מעשר בכל מקום שהוא דמאי הוא. ומשום דאין ברירה {ט} חישנין שמא חצי חלקו של המעשר ביד חברו שאינו מעשר וחצי חלק חברו ביזו, הלכך אף על פי שכבר תקן החצי מכל מה שגדל בכרם חייב לתקן בתורת דמאי חצי חלק חברו שביזו:

פרק ו - משנה ח

טל אתה חטין שבמקום פלוני. הכא מיירי שחלקו שדה בקמותיה וענבים המחברים בכרם הלכך יש ברירה ואמרינן זהו חלקו הפגיעו והמעשר מעשר את שלו ודיו. ולעיל אירי שחלקו בתלוש והתם אין ברירה דכל קלח וקלח של שתפים הוא וצריך לעשר דמאי על חלק חברו שביזו {י}: אבל לא יאמר לו טל אתה חטין ואני שעורים. דליכא למימר הכא זהו חלקו הפגיעו אלא הוה כמחליפים זה לזה, ונמצא זה המעשר מוכר חלקו למי שאינו מעשר:

פרק ו - משנה ט

חבר. הנאמן לטהרות ואין צריך לומר למעשרות: **שיירשו את אביהן עם הארץ.** ופרות שהניח הוו דמאי ובחזקת טמאים: **טל אתה בלח.** שהכשר לקבל טמאה ואני ביבש שלא הכשר לקבל טמאה, לפי שאסור לחבר למכר לעם הארץ לח ויבש כדתנו לעיל בפרק שני:

פרק ו - משנה י

טל אתה עבודת פוכבים ואני מעות. אף על גב דחלופי עבודת פוכבים ויין נסד אסורים בהנאה, הכא שרי עד שלא באו לידו, משום דירושת גר את אביו אינה מן התורה אלא מדברי סופרים {יג}. ולא דמי לחבר ועם הארץ שיירשו את אביהם עם הארץ דאפלו קדם שבאו לידו אסור לומר לו טל אתה חטים ואני שעורים, דהתם הויא ירושה דאורייתא והוי פאלו בא:

פרק ו - משנה יא

סוריא. הם ארצות שכבש דוד שלא היו מארץ ישראל כגון ארם נהרים וארם צובה, ולפי שעדין לא נכבשה כל ארץ ישראל לפיכך לא קדשו כקדשת הארץ אף על פי שהיה כבוש של רבים, ובמקצת דינים היא כארץ ישראל ובמקצת דינים היא כחוצה לארץ. והקונה פרות בסוריא אינו חיב להפריש מהן דמאי לפי שרוב פרות הנמכרים בסוריא מחוץ לארץ הן באים, הלכך כי אמר מעשרין הן נאמן מגו דאי בעי אמר של חוץ לארץ הו והיה נאמן כדתנו בפרק קמא מכזיב ולהלן נאמן, השתא נמי כי אמר של ארץ ישראל הם ועשרתים נאמן: **שהפה שאסר.** כשאמר של ארץ ישראל הם וחיבים במעשר, הוא הפה שהתיר כשאמר עשרתים, וכי היכי דמהמנינן ליה במאי דאסר כשאמר של ארץ ישראל הם נהמניה נמי במה שהתיר כשאמר עשרתים: **משלי הן.** מן השדה שיש לי כאן בסוריא, חיבים לעשר, דבפרות של סוריא גזרו על הדמאי כשידוע שגדלו שם: **ואם ידוע שיש לו שדה.** אין כאן הפה שאסר הוא הפה שהתיר, דכיון שידוע שיש לו שדה מסתמא משדהו הביא הפרות, ולא היה נאמן לומר מחוץ לארץ הם באים, הלכך כי אמר עשרתים אינו נאמן דליכא מגו:

פרק ו - משנה יב

עם הארץ שאמר לחבר קח לי. כגון שהיה החבר הולך לשוק לקנות ירק לעצמו ואמר לו עם הארץ קח לי גם כן אגדה של ירק, ולקח חבר שתי אגדות סתם ולא פרש זו לי וזו לעם הארץ, פטור מלעשר אותה שנותן לעם הארץ, דיש בריירה כשנותנה לעם הארץ שזו היא אותה שלקח מתחלה לצרכו ואין חבר מחליפה בשלו {טו}. פרוש אחר מן הירושלמי,

עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגדת ירק, והמוכר חבר הוא ויודע שזה הלוקח בשביל עם הארץ הוא לוקח, ולא לקח החבר לעצמו כלום, פטורה האגדה הזאת ממעשר דמאי שפיון שהמוכר חבר ויודע שלצדק עם הארץ הוא קונה אינו מוכר לו אלא אם כן עשר, דהכי אמרינן לעיל פרק ב' שאסור למכר לעם הארץ אלא אם כן עשר תחלה. אבל אם קנה החבר אחת לעצמו ואחת לעם הארץ ונתערבו, חייב לעשר דשמא מה שמכר לו לעצמו אינו מעשר, שהמוכר לחבר אינו צריך לעשר והקונה עליו מטל לעשר כדאמרן לעיל פרק ב': **ואפלו הן מאה. ואפלו נתערבה אחת שלו במאה של עם הארץ: גלסקו. כפר לחם יפה:**

ז

פרק

פרק ז - משנה א

המזמין את חברו. אומר מערב שבת וכו'. והיכא דהתנה מערב שבת מתר להפריש בשבת, אבל לא התנה אסור דתנן ספק חשכה מעשרים את הדמאי, הא ודאי חשכה לא. והכא מירי בהזמינו חברו ולא הדירו, דאי הדירו {א} הא אמרינן לעיל פרק ד' אוכל עמו בשבת ראשונה אף על פי שאינו מאמינו על המעשרות. אי נמי התם בשבת ראשונה של בחור שנשא בתולה והכא בשאר שבתות: **הרי הוא מעשר.** ותרומה גדולה אינו צריך להפריש דלא נחשדו עמי הארץ עליה כדפרשין בפרק קמא. ועל אחד ממאה שמפריש למחר אומר הרי הוא מעשר ראשון, ושאר מעשר דהינו תשעה שהוא חייב עדין כדי שיהו עשרה למאה מודד {ג} לו האחד, ואחר כך אומר זה האחד שעשיתי תחלה מעשר עשוי תרומת מעשר על תשעה הסמוכים לו: **מעשר שני.** יהיה בצפוננו או בדרומו ומחלל יהיה על המעות, ונמצא למחר שאין צריך להפריש כי אם תרומת מעשר בלבד, ואוכל ושותה את השאר:

פרק ז - משנה ב

מזגו לו את הכוס. ביום השבת: **אומר וכו'.** ואין די לו במה שהתנה מערב שבת, אבל צריך לחזר ולומר בשבת כשבא לאכל ולשתות מה שאני עתיד לשיר מן הכוס {ד} וכו'. בירושלמי פריך אם באומר מעכשיו תהא תרומה הרי הכל מתערב יחד ונעשה מדמע, ואם באומר לכשאשתה הא לא הוי תרומה אלא לאחר ששתה ונמצא שותה טבל, ומשני באומר מעכשיו ולכשאשתה תהא תרומה, ונמצא שלא שתה טבל וגם לא היה מדמע: **בפיו.** בפיו

שְׂאִינוּ מֵאֲמִין לְבַעַל הַבַּיִת. עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת: וְחוֹשֵׁד גְּרוּגְרֵת אַחַת. נִמְנַע מִלְּאֹכַל גְּרוּגְרֵת אַחַת כַּנֶּגֶד אוֹתָהּ שֶׁל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁהַפְּרִישׁ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה גּוֹזֵל אֶת בַּעַל הַבַּיִת: לֹא יַחֲשֵׁד. וַיִּקְנֶה גְּרוּגְרֵת אַחַת וַיֹּאכַל, שְׂאִם לֹא יֹאכַל מִרְעִיב עֲצָמוֹ וּמִמַּעַט מִסְעָדָתוֹ וְנִמְצָא מִמַּעַט בְּכֶד מִלֵּאכְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲשׂוֹת מִלֵּאכָה: לֹא יַחֲשֵׁד מִפְּנֵי שֶׁהוּא תְּנַאי בַּיִת דִּין. שֶׁתִּהְיֶה תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִשְׁל בַּעַל הַבַּיִת וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי מִשְׁל פּוֹעֵל, הַלֶּכֶד חֵיב בַּעַל הַבַּיִת לִתְּנוֹ לוֹ {ז} הַגְּרוּגְרֵת שֶׁהַפְּרִישׁ לְתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר:

הַלּוֹקַח יֵינן מִבֵּין הַפּוֹתִים. קָדָם שֶׁגָּזְרוּ עַל יֵינן, וְהָיָה יֵינן וְדָאֵי טָבֵל. וְהָכָא אִירֵי בְּלוֹקַח עָרַב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת אוֹ שְׁלֶקַח מִבְּעוֹד יוֹם וְשָׂכַח לְהַפְּרִישׁ עַד בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, וְאָז אָסוּר לְהַפְּרִישׁ דְּתֵנוּ סֶפֶק חֲשָׁכָה אֵין מַעֲשָׂרִין אֶת הַוּדָאֵי, הַלֶּכֶד אָסוּר לְקַבֵּעַ לוֹ מְקוֹם, דְּקַבֵּיעוֹת מְקוֹם חָשׁוּב כְּהַפְּרָשָׁה וְאָסוּר בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, וּמִשׁוּם הַכִּי לֹא קִתְּנֵי בְּסִיפָא וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי מִחֻלָּל עַל הַמַּעוֹת, דְּכִינּוּן דְּאִינוּ רִשְׁאֵי לְקַבֵּעַ לוֹ מְקוֹם בְּצַפּוֹנוֹ אוֹ בְּדְרוֹמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְחַלְּלוֹ, אֲבָל לְקָרוֹת שֶׁם דְּאָמַר שְׂאֵנִי עֵתִיד לְהַפְּרִישׁ שָׂרִי, דְּכֻלֵּי הָאֵי לֹא גָזוּר בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת: שְׂאֵנִי עֵתִיד לְהַפְּרִישׁ. הָכָא לֹא קִתְּנֵי שְׂאֵנִי עֵתִיד לְהַפְּרִישׁ לְמַחֵר כְּדִקְתְּנֵי לְעֵיל גִּבֵּי הַמְּזֻמִּין אֶת חֲבֵרוֹ, דְּדוֹקָא כְּשִׂאִינוּ מִתְּקוּן אֶלָּא מֵה שְׂאוּכַל וְשׁוֹתָהּ הַתִּירוֹ לְהַפְּרִישׁ לְמַחֵר מִמוֹתֵר אֶכִּילְתּוֹ וְשִׁתִּיתּוֹ הַנִּשְׂאָר בְּשׁוּלֵי הַכּוֹס, אֲבָל לְתֵקוּן אֶת כָּל הַנֹּאד בְּשֶׁבֶת לֹא הַתִּירוֹ. וְהָכָא אִינוּ קוֹרָא שֶׁם לְתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּמוֹ בַּבְּבָא שֶׁל דְּמָאֵי וּכְדִלְעֵיל גִּבֵּי הַמְּזֻמִּין אֶת חֲבֵרוֹ, מִשׁוּם דְּגִבֵּי דְּמָאֵי דְּמַעֲשָׂרֵן וְהוּן שְׁלוֹ קוֹרָא שֶׁם לְתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּדִי לְתֵקוּן אֶת הַמַּעֲשֵׂר וּלְאֹכְלוֹ, אֲבָל כָּאֵן שֶׁהוּא טָבֵל וְדָאֵי צָרִיךְ לִתְּנוֹ הַמַּעֲשֵׂר לְלוֹי וְהַלְוִי יִקְרָא שֶׁם לְתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר: וְעֲשָׂה מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וְתִשְׁעָה מַעֲשֵׂר שְׁנִי. לָאוּ דוֹקָא, שֶׁהָרִי לְאַחַר שֶׁהַפְּרִישׁ מִמָּאָה שְׁנֵי לִגִּין לְתְּרוּמָה גְּדוּלָה וְנִשְׂאָר תִּשְׁעִים וְשִׁמְנָה לֹא יִהְיֶה הַמַּעֲשֵׂר אֶלָּא עֲשָׂרָה לִגִּין פְּחוֹת חֲמֵשׁ וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁמֹנֶה לִגִּין וְשִׁמְנָה עֲשִׂירִיּוֹת וְחֲמֵשׁ עֲשִׂירִית: מִחֻלָּ וְשׁוֹתָהּ. מִתְּחִיל וְשׁוֹתָהּ. פְּרוּשׁ אַחַר מוֹזֵג וְשׁוֹתָהּ, מִחֻלָּ כְּמוֹ מֵהֵל, לְשׁוֹן סְבָאָד מֵהוּל בְּפִים (יִשְׁעִיהָ א). וְסִתָּם מִתְּנִיתִין אֶתְיָא כְּרַבִּי מֵאִיר דְּאָמַר אָף בְּדִאֲוִרִיתָא יֵשׁ בְּרִירָה וְזֶה שְׁנִשְׂאָר בְּשׁוּלֵי הַכּוֹס הוּי כְּאֵלוֹ הַפְּרִישׁ מִתְּחִלָּה. וְאִינָה הִלְכָה אֶלָּא קִימָא לָן דְּבִדְרַבְּנָן יֵשׁ בְּרִירָה אֲבָל בְּדִאֲוִרִיתָא אֵין בְּרִירָה, הַלֶּכֶד בּוֹדָאֵי טָבֵל לֹא יֹאכַל וְלֹא יִשְׁתֶּה עַד שִׁיפְרִישׁ:

וְהוּא בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ. בְּעָרַב שֶׁבֶת וּמִתְיָרָא שְׂמָא יִקְדָּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְלֹא יוּכַל לַעֲשֹׂר:

כלכלות. סלים: מעשרות זו בזו. מעשרות שאני צריך להפריש מכלכלה זו יהיו מנחים בחברתה: הראשונה מעשרת. ומפריש מן השנייה המעשרות של שתיהן: של זו בזו ושל זו בזו הראשונה מעשרת. אבל השנייה אינה מעשרת, דמיך כשאמר של זו בזו נתקנה הראשונה ונפטרה מן המעשרות {יב} וכי הדר ואמר של זו בזו נמצא מפריש מזו שכבר נפטרת על זו שהיא חיבת, ואין מפרישין מן הפטור על החיוב ולא אמר כלום {יג}, ונוטל מן השנייה המעשרות של שתיהן: מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחברתה. המעשרות המחיבות לשתי כלכלות הללו יהיו של כלכלה בחברתה, הרי קרא שם מעשרות שתיהן כאחת, ומפריש מזו על זו ומזו על זו, דבכל אחת שיר טבל כדי מעשרות חברתה. אבל אינו מפריש עליהן ממקום אחר, שהרי קרא שם וקבע מעשרות כל אחת מהן בחברתה. פרוש אחר ועקר, מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחברתה קרא שם ומפריש מאיזו מהן שירצה, דהכי מפרישין למלתיה, מעשרותיהן מאיזה מהן שארצה יהיו מעשרות כלכלה בחברתה:

מאה טבל ומאה חליו. שנתערבו: נוטל מאה ואחד. נוטל מאה להפריש מהן מעשר ראשון ומעשר שני כדין כל טבל, ואחד נוטל מן המאה (דלשם) [של] חליו לתרומת מעשר כאלו היו טבל, שהחליו נעשים כטבל עצמו {יד} לענין תרומת מעשר בלבד אבל לא לענין מעשר ראשון ומעשר שני, ונמצא זה מפסיד על ידי תערובת זו אחת בלבד שמפריש מן החליו. וטבל דאירי ביה הכא הוא שהורמה ממנו תרומה גדולה אבל לא הורמו ממנו מעשרות ולא תרומת מעשר: מאה טבל ומאה מעשר. שלא הורמה מן המעשר הזה תרומת מעשר, ונתערבו, נוטל מאה של טבל להפריש מהן המעשרות כדפרישית לעיל, ונוטל אחת מן המאה של מעשר שהם נעשים כטבל עצמו להתחייב בתרומת מעשר, ונשארו תשעים ותשע, מפריש מהן תרומת מעשר לפי חשבון שהם עשר פחות עשירית של אחד. ואם לא נתערב המעשר בטבל לא היה מפריש אלא עשרה לתרומת מעשר שבהן, השתא מפני שנתערבו בטבל מפריש אחד עשר פחות עשירית נמצא מפסיד אחד פחות עשירית: מאה חליו מתקנין ומאה מעשר. ראשון שלא נטלה תרומתו, שנתערבו, נוטל מאה לשם מעשר ראשון כדי להפריש מהן עשרה לתרומת מעשר שבהן, ועשר נוטל מן המאה חליו מתקנין כאלו היו הם מעשר ראשון דעשרה מהם לתרומת מעשר, ונמצא מפסיד עשרה. והא דלא מחמירין הכי כשנתערב עם טבל להזקיק הטבל להפריש ממנו עשרה לתרומת מעשר כמאה של מעשר, משום שכך הוא הדין שכל דבר המתערב חוזר להיות כתחלתו, הלכך המעשר חוזר להיות כטבל ואין הטבל חוזר להיות כמעשר: מאה טבל ותשעים מעשר וכו' לא הפסיד כלום. דכיון דאיכא בטבל עשרה יתרים דינינן ליה כאלו יש לו פרנסה ממקום אחר {טז}. וכל טבל שנתערב בחליו, אם יש לו טבלים אחרים שיכול להפריש על זה התערבת ממקום אחר, אינו מפריש אלא לפי חשבון

שֶׁל הַטָּבֵל בְּלֶבֶד, וְהִכָּא שֶׁהַטָּבֵל יִתֵּר עֶשֶׂר עַל [הַמַּעֲשֵׂר] חֲשֵׁבִינָן כְּאֵלוֹ הֵם מִמְּקוֹם אַחֵר וּמִפְּרִישׁ מֵהוּן לְפִי חֲשֵׁבוֹן שֶׁל טָבֵל בְּלֶבֶד וְאֵינּוּ מִפְּסִיד כְּלוּם: **כָּל זְמַן שֶׁהַטָּבֵל מְרַבֵּה.** וְהוּא שִׁיחֵיהָ מְרַבֵּה עֶשֶׂר {יז}, וְהִכִּי אֵינָא בִּירוּשְׁלָמִי:

פרק ז - משנה ח

עֶשֶׂר שׁוֹרוֹת שֶׁל עֶשֶׂר עֶשֶׂר כַּדֵּי יֵינן. מְסַדְרִים בְּאַרְץ, שֶׁבְּכָל עֵינָן שֶׁתִּמְנָה בֵּין מִמְזָרְח לְמַעְרָב בֵּין מְצַפּוֹן לְדָרוֹם תִּמְצָא עֶשֶׂר שׁוֹרוֹת שֶׁל עֶשֶׂר עֶשֶׂר שֶׁהֵן מֵאָה כַּדוֹת: **שׁוֹרָה הַחִיצוֹנָה אַחַת מַעֲשֵׂר.** חֲבִית אַחַת שֶׁבְּשׁוֹרָה הַחִיצוֹנָה קִבְּעֵתִי מַעֲשֵׂר עַל כַּדוֹת אַחֲרוֹת שֵׁישׁ לִי: **וְאֵין יָדוּעַ אִיזוֹ.** חִיצוֹנָה, שֶׁהִרִי יֵשׁ כָּאֵן אַרְבַּע שׁוֹרוֹת חִיצוֹנוֹת לְאַרְבַּע רוּחוֹת: **נוֹטֵל שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת בְּאַלְכֶסוֹן.** אַחַת לְמַקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית וְשֵׁנִיָּה לָהּ בְּמַקְצוֹעַ מַעְרָבִית צְפוֹנִית, שֶׁכָּל חֲבִית שֶׁבְּמַקְצוֹעַ נִמְנִית לְשְׁתֵּי רוּחוֹת, וְיִמְלֵא מִשְׁתֵּיהֶן חֲבִית אַחַת וְתִהְיֶה מַעֲשֵׂר {יט}: **חֲצִי שׁוֹרָה הַחִיצוֹנָה אַחַת מַעֲשֵׂר.** וְאִם אָמַר חֲבִית אַחַת שֶׁבְּחֲצִי שׁוֹרָה הַחִיצוֹנָה בָּהּ קִבְּעֵתִי מַעֲשֵׂר עַל כַּדוֹת אַחֲרוֹת שֵׁישׁ לִי: **וְאֵין יָדוּעַ אִיזוֹ.** חֲצִי שׁוֹרָה מְאַרְבַּע שׁוֹרוֹת חִיצוֹנוֹת: **נוֹטֵל אַרְבַּע חֲבִיּוֹת מְאַרְבַּע זְוִיּוֹת.** מִפְּנֵי שֵׁישׁ בְּכָל זְוִיּוֹת מִשְׁתֵּי חֲצָאִים שֶׁבְּשְׁתֵּי שׁוֹרוֹת הַחִיצוֹנוֹת הַסְּמוּכוֹת לָהּ, וּמִמְּלֵא מְאַרְבַּעֲתָן חֲבִית אַחַת וְתִהְיֶה מַעֲשֵׂר: **שׁוֹרָה אַחַת מַעֲשֵׂר וְכוּ'.** וְאִם אָמַר חֲבִית אַחַת שֶׁבְּשׁוֹרָה אַחַת מְאֵלוֹ עֶשֶׂר שׁוֹרוֹת בָּהּ קִבְּעֵתִי מַעֲשֵׂר וְאֵין יָדוּעַ בְּאִיזוֹ שׁוֹרָה הִיא: **נוֹטֵל שׁוֹרָה אַחַת בְּאַלְכֶסוֹן.** כְּלוּמַר נוֹטֵל עֶשֶׂר כַּדוֹת מִשׁוֹרָה אַחַת מִמַּקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית עַד מַקְצוֹעַ מַעְרָבִית צְפוֹנִית, אוֹ מִמַּקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מַעְרָבִית עַד מַקְצוֹעַ מִזְרָחִית צְפוֹנִית וּמִמְּלֵא מִכָּל הָעֶשֶׂר חֲבִיּוֹת חֲבִית אַחַת וְתִהְיֶה מַעֲשֵׂר. וּמִפְּנֵי מַה נוֹטֵל בְּאַלְכֶסוֹן וְאֵינּוּ נוֹטֵל שׁוֹרָה אַחַת כִּלְהַבִּישׁ מִמְזָרְח לְמַעְרָב אוֹ מְצַפּוֹן לְדָרוֹם, דִּכְשֶׁהוּא נוֹטֵל בְּאַלְכֶסוֹן בֵּין שְׁתֵּימְנָה הַשׁוֹרוֹת כִּלְהַבִּישׁ מִמְזָרְח לְמַעְרָב בֵּין שְׁתֵּימְנָה אוֹתָן מְצַפּוֹן לְדָרוֹם נִמְצָא נוֹטֵל חֲבִית אַחַת מִכָּל שׁוֹרָה וְשׁוֹרָה, מַה שְּׂאִין כּוֹן אִם הָיָה נוֹטֵל שׁוֹרָה אַחַת בְּאַרְץ מִמְזָרְח לְמַעְרָב אוֹ מְצַפּוֹן לְדָרוֹם: